

ISSN 2406-2715 (Online) | Godina 2017. | Broj 8 - 9

Oblast koja Vas upućuje u prirodu

stručni časopis

Povratak
Priroda

onima koji sebe smatraju delom prirode

5
GODINA
POSLE

Povratak Povratka prirodi na
pet godina publikovanja

PREŽIVETI
DIVLJI
PLES

Priča o borbi
rafting tima za
sopstveni život
u zagrljaju divlje vode!

SOKOLARSTVO
Kada za Vas love ptice grabljivice!

BOKVICA
Omiljeni lek u narodnoj medicini

**TRNOVAČKO
JEZERO**
Planinsko jezero oblika srca
koje će večno kucati za Vas

“
PRIRODA
JE BOŽIJA
UMETNOST

- *Dante Aligijeri*

Pogled iz šume na divlji Cheakamus
Lokacija **Cheakamus River, Kanada**
Fotografija **Simo Miletić**

Impresum

STRUČNI ČASOPIS

ISSN

IZDAVAČ

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

ZAMENIK GLAVNOG UREDNIKA

REDAKCIJA

POVRATAK PRIRODI

2406-2715 (*Online*)

Pro OUTDOOR Team, Beograd - Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univerzitet u Beogradu

dr Vladimir Miletić - Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univerzitet u Beogradu, Beograd

dr Željko Rajković - Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univerzitet u Beogradu, Beograd

dr Milinko Dabović - Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univerzitet u Beogradu, Beograd

SARADNICI

dr Krasomenko Miletić, Beograd

dr Irina Juhas - Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univerzitet u Beogradu, Beograd

dr Dejan Gavrilović - Brodarska škola, Beograd

dr Hadži Miloš Vidaković - Fakultet za sport i fizičko vaspitanje Univerzitet u Prištini, Leposavić

dr Zorica Pavlović Davidović - *Bargos Loa*, Beograd

dr Nebojša Jotov - Gimnazija "Kirilo i Metodije", Dimitrovgrad

dr Dragan Branković, Učiteljski fakultet Univerzitet u Beogradu, Beograd

Nenad Petronijević, *Pro OUTDOOR Team*, Beograd

Kapetan bojnog broda dr Svetislav Šoškić - Vojna Akademija Univerziteta odbrane, Beograd

Omar Ricardo Ortiz Gomez - Consejo Nacional del Deporte de la Education, A.C. Mexico

Сергей Иванович Шаблыко - Олимпијски комитет Белорусије, Минск

Zoran Bogdanović, profesor - SRDI, Vankuver

Branimir Leković, Beograd

Stefan Jeremić - Putokaz, Podrogica

Milenko Gordić, MSc - *Pro OUTDOOR Team*, Beograd

LEKTOR

Jovan Memedović - Radio televizija Srbije, Beograd

ILUSTRATOR

dr Ljiljana Tomović - Biološki fakultet Univerzitetu u Beogradu, Beograd

dr Nikolaj Panačotov - HCA "Vasili Ljevski", Sofia

Radule Čović, Beograd

Jelena Stojiljković, Beograd

Dušan Lekić, MSc - X gimnazija "Mihailo Pupin", Beograd

Bojan Ristić - Veterinarski specijalistički institut, Zaječar

Nikola Jokić, profesor, Beograd

Richard Hopkins - Off Road Driving School, Chepstow

dr Milomir Trivun - Fakultet fizičkog vaspitanja i sporta Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Pale

dr Nikola Stojanović - Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univerzitet u Nišu, Niš

potpukovnik Milorad Marković, Žandarmerija, MUP RS, Beograd

Alexandar Peer, Salzburg

KATALOGIZACIJA

Jovana Ivaniš

TEHNIČKI UREDNIK

Tadija Popović

DIZAJN

Dragana Mihailović

ŠTAMPA

Tadija Popović

ADRESA

Design Studio *Vetavian*, Mladenovac

TELEFONI

Blagoja Parovića 156,

11030 Beograd

Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univerzitet u Beogradu, Beograd

+381(11) 3531-062

+381(63) 8015-472

eMAIL

aktivnostiuprirodi@gmail.com

WEB PREZENTACIJA

www.aktivnostiuprirodi.com/casopis

PARTNERI

Portal PUTOKAZ, Podgorica

"Sasvim prirodno" by Jovan Memedović

JWP Group, Beograd

Heli Production

Filološki fakultet Univerzitet u Beogradu

"Van dometa" by Ivica Drobac

Ukratko o časopisu

Stručni časopis *POVRATAK PRIRODI* prvenstveno je bio osmišljen kao publikacija predmeta Aktivnosti u prirodi, osnovnih akademskih studija sporta i fizičkog vaspitanja, ujedno "prostor" namenjen stručnim tekstovima bogate ponude navedene tematike, za proširivanje osnovnih znanja studenata na ovom obrazovnom programu.

Sadržaj časopisa namenjen je za sve koji smatraju da pripadaju prirodi i da su njen integralni deo

POVRATAK PRIRODI je prostor u okviru koga se ujedinjuju svi entiteti fizičke kulture, mesto gde je prikazana sinergija sa naučnim disciplinama čiji je primarni zadatak proučavanje prirode i prirodnih pojava zbog lakšeg razumevanja njenog funkcionalisanja, samim tim i njene najispravnije upotrebe.

Život u skladu sa prirodom

POVRATAK PRIRODI je mesto gde se prezentuju sportski sadržaji u prirodi, ekstremni sportovi, tipovi organizacije boravka u prirodi, veštine preživljavanja u prirodi, primenjene naučne discipline: ekologija, meteorologija, biologija i geografija, terenska medicina i dr. Pored navedenog, časopis nudi interesantne putopise koji nam otkrivaju prirodne destinacije skrivene daleko od pogleda redovnih posetilaca prirode, posmatrane kroz jednu sasvim drugu dimenziju: očima planinara, penjača, nautičara, ronilaca, veslača, padobranaca, letača...

POVRATAK PRIRODI je prostor gde se sve delatnosti ujedinjuju zbog ideje povratka prirodi

Ovo je prostor u kome je priroda prezentovana kao sredstvo fizičke kulture, na isti takav način na koji je fizička kultura prezentovana kao sredstvo zaštite životne sredine. Mesto gde se znanja i umenja aktivnosti u prirodi i poznavanja prirode usmeravaju ka ispravnoj "eksploataciji" životne sredine pod jedinom mogućom filozofijom - filozofijom održivosti.

Ispred svega sa zadatkom očuvanja prirode

Časopis ima zadatak da pruži informacije i prikaže interesantna iskustva posetilaca prirode, kako studentima sporta i fizičkog vaspitanja tako i svima onima kojima je profesionalna delatnost vezana za boravak u prirodnom okruženju, a prvenstveno svim iskrenim ljubiteljima prirode.

POVRATAK PRIRODI je mesto gde imate priliku da svoja interesantna iskustva iz prirode podelite sa drugim čitaocima

U nadi da će (p)ostati naši verni čitaoci i pronaći svoje interesovanje u nekom od ponuđenih tekstova iz navedenih oblasti, želimo Vam dobrodošlicu u prostor koji se može definisati kao "predvorje prirode", koje će olakšati da postanete njen redovni posetilac i korisnik.

Osnovni zadatak, kako pojedinačnih sadržaja, tako i celokupne tematike časopisa je da usmeri čitaoce da se "vrate" tamo gde pripadaju, Prirodi

Takođe izražavamo želju i nudimo mogućnost da postanete aktivan saradnik časopisa, ako smatraćete da svojim sugestijama i učešćem možete uticati na poboljšanje njegovog kvaliteta (Vašim tekstovima i fotografijama) usko povezanim sa idejom ove publikacije.

Uvek spremni za saradnju

Ispred redakcije

Vladimir Miletić

5 GODINA POSLE Pola decenije <i>online</i> publikacije	8
NOVA WEB STRANA ČASOPISA Rođendanski poklon redakcije	10
SOKOLARSTVO Veština lova uz pomoć ptica grabljivica	12
MOJE VOLJENO DRVO Priroda večna inspiracija	16
BOKVICA Omiljeni lek u narodnoj medicini	20
TRNOVAČKO JEZERO Tako kuca srce Pive	26
USPEŠNO ODRŽANA PRVA INTERNACIONALNA NAUČNA KONFERENCIJA IZ OBLASTI NAUTIKE Dominacija struke i nauke na Sajmu nautike u Beogradu	30
PREŽIVETI DIVLJI PLES Drama na vodi	36

UOVOMIZDANJU

12

36

20

10

26

30

16

5 GODINA POSLE

Pola decenije *online* publikacije

dr Željko RAJKOVIĆ

Prošlo je tačno pet godina od objavljivanja prvog broja elektronskog časopisa Povratak prirodi. Suština postojanja publikacije da Vas njenim sadržajima inspirišemo i motivišemo za Povratak prirodi

Sa velikim ponosom možemo da saopštimo našim vernim čitaocima da se danas navršava tačno pola decenije postojanja zajedničke publikacije čiji se prvi broj pojavio 13. maja 2015. godine. Ovaj datum predstavlja jedan mali jubilej ili jednostavno rečeno, početak za nastavak prosperitetnog puta trasiranog za dalje unapređenje započetog, realizovanog, odnosno projekta u trajanju. Redakcija se od samog početka počela proširivati i pojačavati eminentnim stručnjacima (sa velikim brojem stručnjaka iz inostranstva), profesionalcima koji svoje stručno delovanje i ostvarivanje zapaženih rezultata realizuju isključivo u prirodi.

Ekološki pristup

Treba takođe neizostavno napomenuti da je Redakcija stručnog časopisa Povratak prirodi ostala dosledna svojoj ideji integrisanoj u ekološkoj filozofiji,

iskazanoj kroz iskrenu brigu o prirodnoj sredini. Zahvaljujući istrajnosti, e-publikacija nastavlja da izlazi i dalje samo u svojoj digitalnoj formi.

Od čitalaca do autora

Povratak prirodi je primarno nastao sa ciljem da se stručnim tekstovima proširi baza znanja studenata Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja koji slušaju predmete Aktivnosti u prirodi i Teorija i metodika veslanja. Studenti su sami počeli pronalaziti svoje mesto među stranicama časopisa, interesujući se za određene teme i sadržaje, prvenstveno kao čitaoci ali i pokazujući svoju naklonost prema kreativnom radu ogledanom u pisanju i fotografisanju, time deleći svoja bogata iskustva postajući autori.

Stalna dostupnost čitaocima

Povratak prirodi Vam je uvek dostupan na web strani: <http://www.aktivnostiprirodi.com/casopis> sa koje uvek možete

izvršiti besplatno preuzimanje. Interesantni autorski tekstovi, sa još interesantnijim fotografijama obogaćuju ovaj časopis o kome se brine jedinstveni tim iskrenih i ostvarenih ljubitelja prirode i aktivnosti u prirodi.

Raznovrsni tekstovi

Još od samog osnivanja Povratak prirodi prema matrici koja je ustanovljena objavljuje autorske tekstove i fotografije. Matrica podrazumeva tekstove koji obuhvataju:

- putopise i opise interesantnih destinacija,
- tradiciju,
- preživljavanje u divljini,
- aktivnosti u prirodi,
- organizaciju boravka u prirodi,
- tajne prirode prikazane kroz floru i faunu,
- najave, kao i izveštaje sa manifestacijama i događajima vezanim za prirodu i
- zaštitu životne sredine - ekologiju.

Raznovrsni tekstovi i individualni pristup su osnovna ideja kojom se vodimo.

Višejezičko publikovanje

Jedan od projekata usko vezan za sam časopis koji je počeo paralelno da se realizuje posle petog izdanja bila je saradnja sa Prevodilačkim timom Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Tačnije 2017. godine proširenje saradnika odnosilo se na prevodioca. Tim prevodilaca činili su studenti koji su započeli prevođenje publikacije na deset jezika. Ovaj projekat je nakon broja 6-7 ostao u mirovanju zbog malo složenije koordinacije, koja je trebala da bude intenzivnija, ali zbog obaveza redakcije nije mogla da se nastavi planiranim tempom. Ideja o prevođenju na više jezika ostaje na snazi u bliskoj budućnosti. Ipak veliki deo posla je urađen i nadamo se da će rezultate ovog velikog projekta svečano prezentovati do kraja 2020. godine.

Sastanci redakcije

Redakcija časopisa imala je prilike da do sada realizuje dva sastanka, koji su bili uvršćeni u Programme rada dve međunarodne konferencije. Javno objavljeni sastanci održani su u okviru:

- III Međunarodne konferencije "Antropološki i teoantropološki pregled na fizičke aktivnosti od Konstantina Velikog do danas" održane 2016. godine na Kopaoniku i
- 1. Internacionalne naučne konferencije iz oblasti nautike INKON "VODEN" održane 2017. godine u Beogradu.

Povratak prirodi kao brend

Pojavljivanjem u emisiji "Van dometa" autora Ivice Drobca na Radio Laguni januara 2016. godine i gostovanjem urednika, časopis počinje svoj put pojavljivanja u javnim glasilima.

Podgorički portal "Putokaz", 2015. godine objavljuje izlaženje broja i prezentuje časopis Povratak prirodi kao publikaciju koja se bavi istom misijom - prirodom i sportovima u prirodi.

Radio Serbona je 2018. godine emitovala emisiju "Informacine" u kojoj predstavnik redakcije dr Zorica Davidović - Pavlović predstavlja publikaciju i filozofiju koju promoviše.

Povratak prirodi je bio jedan od suorganizatora i medijski pokrovitelj pomenute Konferencije "INKON 2017". godine. Pored ovih navoda Povratak prirodi se pojavljuje kao suizdavač publikacije "Katalog ronilačkih lokaliteta Jadranske akvatorije: ostrvo Mamula - Budvanska rivijera" izdate tekuće godine.

Značajan podatak koji neizostavno treba napomenuti je pojavljivanje publikacije u kurikulumu Učiteljskog Fakulteta Zagrebačkog Univerziteta za školsku 2016-17. godine. Ovim pojavljivanjem je potvrđeno, da zahvaljujući tematici kojom se bavi, sadržaji časopisa ulaze u sastav obrazovnih programa i to izvan naše zemlje.

Nadoknada neobjavljenih brojeva

Kako je prethodni period zbog svoje dinamike uticao na kašnjenje nekoliko izdanja, tako će planski svi dosadašnji brojevi biti retroaktivno publikovani. Redakcija će se potruditi da u toku kalendarske 2020. godine nadoknadi sve do sada zaostale brojeve i time održi kontinuitet u publikovanju i nastavi svoju započetu misiju.

Otvoren poziv za saradnju

I ovom prilikom pozivamo sve zainteresovane da nam se priključe u kreiranju časopisa, tako što će svoje radove poslati na mejl aktivnostiuprirodi@gmail.com. Pravila dužine i forme teksta, kao i koncept fotografija nisu strogo određeni jer se kreativnost i poruke koje autori žele preneti drugima najčešće ne

trebaju, a i ne mogu ukrotiti i ukalupiti. Ovim pravilom da pravila nisu strogo određena i da ideja može krenuti da se razvija u različitim pravcima, časopis neguje princip bogatstva različitosti koji krasи i samu prirodu, koju i sam časopis pokušava da što vernije ispoštuje i oponaša.

Suština postojanja publikacije je da Vas njenim sadržajima inspirišemo i motivišemo u Povratku prirodi!

Elektronski časopis "Povratak prirodi" uvek dostupan za preuzimanje u pdf ekstenziji.

NOVA WEB STRANA ČASOPISA

Rođendanski poklon redakcije dr Vladimir MILETIĆ

Elektronski časopis "Povratak prirodi" kao publikacija koja izlazi u pdf ekstenziji, nalazi se u okviru baze web prezentacije predmeta Aktivnosti u prirodi. Za njegovo postojanje zadužen je koordinisani rad više timova

Pre tačno pet godina, kao jedan u nizu zajedničkih projekata predmeta *Aktivnosti u prirodi* i Sportskog udruženja za afirmaciju rekreativnog sporta, aktivnosti u prirodi i zaštitu prirode *Pro OUTDOOR Team-a* iz Beograda, osnovan je, a zatim i publikovan, prvi broj elektronskog časopisa *Povratak prirodi*. Povratak prirodi kao publikacija u pdf ekstenziji je objavljena prvi put na mrežnoj prezentaciji (na linku)

[http://www.aktivnostiprirodi.com/
casopis](http://www.aktivnostiprirodi.com/casopis)

Svoje prvo mesto imala je u okviru podmenia, a kasnije je dobila pristup i na posebnoj strani.

Pre nekoliko meseci, tačnije početkom 2020. godine, zvanično je urađena nova prezentacija predmeta u kompletном redizajnu. Ovim se postupkom izvršeno je osveženje internet platforme, a time omogućen lakši pristup

onih kategorija čitalaca koje se zanimaju za njen sadržaj. Sada je preuzimanje e-publikacije na ovoj platformi znatno olakšano, za razliku od preuzimanja sa ranije web strane.

Za sve navedene radnje i kreativni rad na matičnoj prezentaciji, kako je to do sada bilo, brine ekipa web developera, web mastera i web dizajnera okupljenih pod imenom *Web Team* (<https://www.web-team.org>) koji se nalaze u sastavu *Pro OUTDOOR Team-a*, a ujedno su i članovi redakcije časopisa.

Ovo je samo jedan mali poklon povodom petogodišnjice izlaženja, koji

je Redakcija stručnog časopisa *Povratak prirodi* omogućila svojoj publikaciji. *Povratak prirodi* i dalje nesmetano izlazi u osmišljenoj formi. Čitaocima je nova web strana samo kozmetičko osveženje u vidu *Wordpress* platforme, dok je adresa pristupa ostala nepromenjena.

Dragi ljubitelji prirode i aktivnosti u prirodi, želimo Vam dobrodošlicu na novu web prezentaciju, koju možete posetiti na staroj adresi <http://www.aktivnostiprirodi.com>. Želimo da nastavimo naše dosadašnje druženje, uz nesmetano preuzimanje naše zajedničke publikacije i njeno prijatno čitanje.

Primarna ideja projekta *Povratak prirodi* je zaštita životne sredine. Elektronskim publikovanjem opravdava se navedena filozofija ekološkog pristupa. Svi članovi Redakcije se trude da ovim primerom pokažu svojim čitaocima i svim "korisnicima prirode" da od srca žive ono što drugima promovišu. Ne zaboravite da časopis *Povratak prirodi* ima zadatak da Vas svojim sadržajima motiviše za odlaske u prirodu!

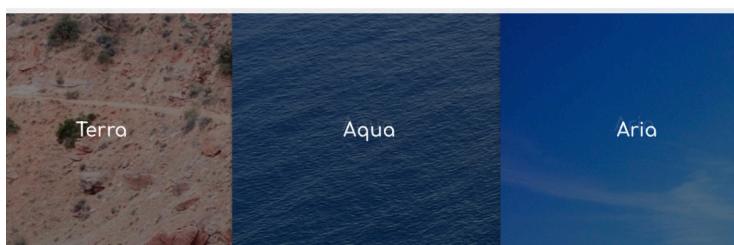
Dobro došli na prezentaciju Aktivnosti u prirodi, filozofije, struke i aktivnog odmora

Problematika *Aktivnosti u prirodi* zahvaljujući svojoj specifičnoj strukturi temelji je obrazovnog procesa u prirodi, metod fizičke kulture i životne filozofije. Specifičnost ove obrazovne celine bazirana je na ideji korišćenja *prirode kao učionice* iz koje učešnicima sa sobom nose specifična znanja i iskustva, iz čega proizilazi i termin *iskustveno učenje*.

Sistemizacija aktivnosti

Theoretičari sportske aktivnosti sistemizuju sportske grane prema različitim kriterijumima. Najlogičnija podela u složenom prostoru aktivnosti u prirodi je kategorizacija prema prostoru njihove realizacije. Kako bi veliki broj sportsko-obrazovnih aktivnosti u prirodi bio što jednostavnije privlačen i motorički usvojen, izvršena sistemizacija sportsko-obrazovnih sadržaja u prirodi u tri osnovna i neraskidiva zemljinska elementa u prostoru izvršena je na: aktivnosti **na vodi** (pod vodom), aktivnosti **na kopnu** i aktivnosti **u vazduhu**.

“

Novi vizuelni identitet kroz redizajniranu web prezentaciju na kojoj se publikuje časopis Povratak prirodi

SOKOLARSTVO

Veština lova sa pticama grabljivicama

Radan BULATOVIĆ

Potrebno je biti iskreni zaljubljenik u ptice grabljivice, prirodu i lov. Samo takav čovek može u potpunosti shvatiti sokolarstvo na ispravan način, a onda i biti sokolar

Sokolarstvo je veština lova uz pomoć ptice grabljivice. Za taj vid lova koriste se sledeće vrste ptica grabljivica: sokolovi, jastrebovi, orlovi, sove i kobci. Ptice se dresiraju sokolarskim tehnikama, tako da nauče kako da love u saradnji sa čovekom. Sokolar ima zadatak da obezbedi ptici potrebne uslove za život, održava higijenu i stalno brine da je ptica bezbedna i zadovoljna. Pronalaženje terena koji je pogodan za određenu vrstu ptice i način lova određene divljači takođe je deo sokolarstva i zahteva mnogo angazovanja i iskustva. Može se reći da u sokolarstvu važi univerzalno pravilo koje glasi: "šta god da se desi, sokolar je odgovoran". Dakle sokolar je pticin vlasnik i gospodar, on upravlja njome i njegove ambicije su im zajednički cilj, sva odgovornost je na njemu.

Dosta fizičke aktivnosti, stalno angažovanje oko održavanja, hrane i mnogo truda na terenu.

Ljudi doživljavaju sokolarstvo kao lak način da se stekne ulov. Često se

pogrešno smatra da u sokolarstvu ptica donosi plen sokolaru kao potomstvu u gnezdo - to nikako nije tačno. Uvek sokolar odlazi do ptice kada ona ulovi plen.

Zavisno od vrste ptice kojom sokolar lovi i plena koji želi, potrebno je pomoći ptici i olakšati joj savladavanje plena, pa je u takvim prilikama i te kako potrebna fizička spremnost i okretnost. Sokolar mnogo mora da zna i da mnogo radi da bi uopšte imao mogućnosti da postigne sokolarski ulov. I onda još ako se uzme u obzir da je realno da svaki deseti napad na divljač donosi ulov, jasno je koliko sokolarstvo nema za primarni cilj ulov.

U takvom načinu lova najveće uživanje je zapravo prizor napada ptice na plen bez obzira na konačan ishod tog nadmetanja između lovca i lovine. Takva životna utakmica podrazumeva nadmetanje između veštine lovca da sustigne i ulovi plen i veštine plena da nadmaši napadača i spasi se. Ptice grabljivice se hrane isključivo pažljivo odabranim svežim mesom drugih životinja. Pri pozivanju ptice da se vrati

nazad kod sokolara u treningu ili nakon promašaja u lov, kao nagrada za povratak daje se parče mesa. Taj siguran zalogaj može vratiti pticu nazad na ruku sa zadivljujućih udaljenosti.

S obzirom na prirodu ptica grabljivica i način ishrane, činjenice da je sokolarstvo način lova i da podrazumeva boračak i fizičku aktivnost u prirodi nikako ne možemo reći da je to sport kojim može da se bavi svako. Potrebno je biti iskreni zaljubljenik u ptice grabljivice, prirodu, lov i samo takav čovek može u potpunosti shvatiti sokolarstvo na ispravan način, a onda i biti sokolar. Ljudi koji samo drže ptice grabljivice u zatočeništu ne mogu se nazvati sokolarama. Oni mogu biti odgajivači ili jednostavno imaju takvu pticu u svom posedu. Sokolarstvo je nešto drugo.

Ne zna se tačno kada je prvi put korištena ptica grabljivica za lov.

Ali sigurno je da sokolarstvo datira od davnina. Nekada su sokolari bili vrlo cenjeni i imali su mnogo prostora, divljači i poštovanja. Tada su sokolari morali mnogo više da se oslan-

“

Dosta fizičke aktivnosti, stalno angažovanje oko održavanja, hranjenja i mnogo truda na terenu.

jaju na osećaj i iskustvo pri bavljenju sokolarstvom, to su bila vremena velikih majstora. Danas bavljenje sokolarstvom podrazumeva upotrebu raznih tehničkih pomagala, kao što su: vaga za merenje težine ptice, telemetrija za lociranje, terenski automobili za prevoz, katapulti i zmajevi za vežbanje lova i ko zna šta sve ne. Kao što moderno doba donosi olakšice tako i mnoge veštacke tvorevine prete sokolarskim pticama. Električni vodovi, putevi, pruge, otrovi za suzbijanje štetočina... sve su to nove opasnosti koje u velikoj meri prete sokolarstvu i otežavaju sokolarski lov i trening, a i život divljih ptica grabiljivica. Vatreno oružje, još jedna tekovina modernog doba koja je imala velikog udela u otuđenju sokolarstva od ljudi.

Kako je sokolarstvo način lova, onda se postavlja osnovno pitanje, koju divljač loviti?

Na osnovu ove odluke sokolar bira pticu za lov. Ako se planiraju loviti sitne ptice i ptice do veličine vrane onda je pravi izbor za to, kobac. Mali i okretan na ruci dobrog sokolara kobac svojom brzinom i hrabrošću zaustavlja dah posmatraču. Ako je željeni plen fazan, patka ili zec onda se koristi jastreb ili soko. Ako je lovina zec, lisica ili srna onda je suri orao pravi izbor. U lov se dese i izuzetne situacije, pa tako neki sokolari imaju tu priliku da postignu i neke neočekivane ulove. Tako se javljaju slučajevi da se kobcem ulovi fazan, jastrebom srna ili orlom nazime divlje svinje. Ovakvi ulovi

su retkost ali i velika radost za sokolara i pticu, svakako je bitno reći da je rizično pokušati takve podvige. Možemo reći da su i neočekivani ulovi, kada se recimo jastrebom ulovi neka manja i brza ptica kao šljuka, takvi ulovi su takođe vrlo atraktivni i svakako manje rizični. Svako puštanje na divljač je poseban izazov i velika odgovornost za sokolara. On pre nego pusti kaiševe, mora da proceni opasnosti, mogućnosti i prilike koje u tom trenutku čine situaciju.

Samo ptica koja dobro i uporno lovi i dobro reaguje na poziv posle promašaja je prava sokolarska ptica.

Kod rada sokolarskim tehnikama svako

kažnjavanje je potpuno isključeno. Ptice se trenira strpljivo, polako i sa puno razumevanja. Sokolar mora redovnim posmatranjem i brigom pri održavanju i ishrani imati uvid u zdravstveno i psihičko stanje ptice, u tome nam pomaze sokolarska vaga i redovno merenje težine ptice.

Sokolarstvo se uči kroz teoretsku edukaciju i praktičan rad. Veoma je važno postojanje sokolarskih udruženja, kao starijih mentora za edukaciju mlađih sokolara, jer se takvim udruživanjem sokolarstvo bolje razvija i sokolarska znanja i etika bivaju mnogo dostupniji, a i udruženi oko zajedničkog cilja možemo postići više.

Od grba na zastavi do vesnika zla.

Ljudi su se nekada divili pticama grabljivicama, poštivali ih i uzimali za umetničke motive. Tada su ljudi bili okrenuti prirodi i ptice grabljivice su im bile mnogo bliže. Ako imamo u vidu da su te ptice predatori i da su kao takvi bili u sukobu interesa sa tadašnjim

čovekom. Ljudi su uzgajali životinje za sebe, a ptice su oduvek bile zainteresovane za meso domaćih životinja. Ljudi su tada lovili iz egzistencijalnih interesa i delili su lovište sa pticama. Nisu ih ubijali.

Danas ljudi ubijaju ptice i uništavaju im stanište više nego ikada, iako im ptice ne čine nikakvo zlo. U Srbiji je tradicija golubarstva vrlo jaka i mnogi ljudi se time bave dugo i vrlo su uspešni. Mnogi od njih pri samom pomenu na pticu grabljivicu imaju negativan stav. Mrze grabljivice jer one love njihove golubove. Golubari zaboravljaju da su ptice grabljivice oduvek lovile golubove i druge ptice i uvek će imati pravo na to. Takvim delovanjem predatori su selektirali vrste pa su samo slabe i inferiorne jedinke postajale obrok. Tim prirodnim procesom stvorene su vrste koje danas postoje. Ako golubar pusti golubove da slobodno lete ili domaćin perad da se slobodno kreće oko kuće, predator ima pravo da ulovi onu lovinu koja ne uspe da mu pobegne.

Često se čuje za verovanje da su ptice grabljivice zle i da donose nesreću. Takva verovanja nisu deo naše kulture i nasledja. Naši preci su poštivali ptice grabljivice i smatrali ih za svete, poistovećivali se sa njima, bavili se sokolarstvom, divili pticama i uživali u njihovom letu i lovnu.

Kroz ovaj primer vidimo samo koliko je neznanje štetno. Svaki sokolar i sokolarsko udruženje u svetu ima zadatak da to promeni i stvari prostor za ptice grabljivice i sokolarstvo.

Sokolarstvo donosi znanja o pticama njihovom životu i razmnožavanju.

Svuda u svetu sokolarske tehnike su priznate kao najefikasniji način za rad sa pticama grabljivicama, rehabilitaciju, lečenje, obnavljane vrsta. Sokolarstvo je priznato od UNESCO-a kao svedska ne materijalna kulturna baština. Sokolari mogu mnogo doprineti u projektima za očuvanje ptica grabljivica, praćenje i slične aktivnosti koje se sprovode u cilju

proučavanja i očuvanja ptica grabljivica i u edukaciji drugih ljudi o pticama grabljivicama. Korisna primena sokolarstva danas je višestrana. Najpoznatiji i najprimerljiviji oblik takve primene je takozvana "BIOLOŠKA ZAŠTITA". Ovaj vid primene sokolarstva podrazumeva zaštitu objekata, useva, otvorenih površina, poljoprivrednih, parcela, sportskih objekata, aerodroma i svih drugih lokacija na kojima postoji problem prekomerne pojave ptica (najčešće golubova, galebova, vrana...). Danas je usled razvoja civilizacije i uništavanja prirodnih predatora i staništa za životinje došlo do pojave prenamnoženja nekih vrsta na određenim lokacijama. Biološka zaštita sokolarskim tehnikama podrazumeva uvođenje predatara na takva mesta i regulaciju broja jedinki prenamnožene vrste. Ovakav vid zaštite je potpuno ekološki, vrlo efikasan i krajnje neškodljiv po ljudi i okolini. Bitno je reći da sama pojava predatara izaziva strah kod ostalih životinja i dovodi do vrlo efikasnog rasterivanja i rešavanja problema prenamnoženja.

Nadam se da sam barem malo uspeo da objasnim neke osnove sokolarstva, mnogi ljudi osećaju ljubav i divljenje na pomen sokolarstva i ptica grabljivica, najbolje što mogu je da im sugerisem da posete sajt *Društva sokolara Srbije*. Foto arhiva za članak by Radan Bulatović.

<http://www.sokolarstvosrbije.rs>

i priključe se aktivnostima društva i time doprinesu razvoju i popularizaciji sokolarstva kod nas.

Moje voljeno drvo
Lokacija Košutnjak, Beograd
Fotografija Stevan Mesarović

MOJE VOLJENO DRVO

Priroda večna inspiracija

Tatjana M. JOVANOVIĆ

Imate li vaše drvo života?

Volite li čist vazduh?

Znate li ko vam to obezbeđuje?

Znate li da su oni globalni "TIHI" gospodari?!

Li ste SVE to možda negde smetnuli sa uma...
Po koje drvo tu i tamo "ubijete - nije strašno!"

E pa savetujem vam da posetite Košutnjak
ovih dana! Osetiće kako je šuma ovih dana
življa nego ikada, to zeleno prostranstvo
Vam daje zdravlje, nemojte ga odbacivati, a
ako se i odlučite na tako surov i sebičan korak,
onda razmišljajte o drugim ljudima! Ima nas koji
poštujemo tu PRIRODU!

Izaberite Vaše drvo, budite "SEBIČNI"! Izaberite
Vaše drvo i volite ga! Poštujte ga! Kao da je vaš
ljubimac, možda niste dovoljno dobro opazili, ali
kreće se!

Isečete drvo pa brojite godove, više puta, zbrun-
jeni ste, nemoguće je da je neko obično drvo
dobilo tu čast da živi duže od Vas na Zemlji!

Kako je to moguće?!

Ali pokušajte da zagrlite to Vaše drvo! Možda
ipak osetite nešto što dugo niste!

Verovatno mislite da je ludost grliti tamo neko
drvo! Vidite ova luda devojka koja grli drvo... To
sam Ja! Izabrala sam svoje drvo ili je ono izabralo
mene, bas tog 31og decembra 2017. godine!

Sat je počeo da otkucava tog dana, moje drvo i ja
ćemo probati da ustrajemo u nasem prijateljstvu!

"SENTIO ERGO SUM!"

* SVAKE NEDELJE *

VAN DOMETA

10 - 11^H

Radio Laguna 93.7

VAN DOMETA

Audio magazin o povratku prirodi i aktivnostima na otvorenom. U ovoj emisiji pričamo kako da na najbolji (a bezbedan) način uživamo u svemu što nam je priroda dala. Gosti emisije predstavljaju svoje aktivnosti u prirodi, a emisija promoviše i podržava i manje poznate sportove i hobije koji imaju sve više poklonika.

VAN DOMETA

Otkriva zanimljive destinacije koje su nam (lako) dostupne, kao i opremu za aktivnosti u prirodi, a sa stručnjacima razgovoramo o blagodetima boravka na otvorenom. Podržavamo podizanje ekološke svesti, kao i borbu protiv svake vrste krivolova.

Lao Ce, jedan od najznačajnijih kineskih filozofa, rekao je da "Put od hiljadu milja mora početi prvim korakom", a mi vam pomažemo da napravite taj prvi korak i da on bude siguran.

Emisija

VAN DOMETA

emituje se svake nedelje od 10 do 11 sati
na 93,7 - Radio Laguna.

Autor i voditelj je
Ivica Drobac

BOKVICA

Omiljeni lek u narodnoj medicini

Dušan LEKIĆ

Bokvica je trajna zeljasta biljka sa listovima u rozeti koji cvetaju od proleća do zime. S obzirom na to da nisu otrovni ni škodljivi, mlađi listovi bokvice, naročito ženske, koristili su se za ishranu, pogotovo za vreme ratova i gladnih godina.

Muška uskolisna bokvica (*Plantago lanceolata*) je trajna biljka sa prizemnim, uskim i golim listovima, na kojima je jasno vidljivo tri do pet žilica. Svrstava se među devet najlekovitijih domaćih biljaka. Narodni nazivi bokvice su: konjska rebra, mala bokvica, žilovlak, končula, trputac, popova lozica.

Ženska širokolisna bokvica (*Plantago major*). Takođe je trajna biljka sa prizemnim složenim listovima u obliku rozete. U narodu je poznata i kao paskavica, pitoma bokvica, široki trputac, velika bokvica.

Srednja bokvica (*Plantago media*). Raste na suvim mestima, dlakava je, cvetna stabljika je oko 5 puta duža od lista, cvast je dugačka i srebrnobela. Lišće je široko i ovalno.

Miris i ukus

Bokvica je biljka specifičnog oporog ukusa i aromatičnog mirisa.

Vreme cvetanja

Bokvica cveta od maja do početka septembra.

Stanište

Bokvica se može naći u dolinama i višim predelima, po ravničarskim mestima i još više pored prometnih puteva, staza, puteljaka, a rasprostranjena je i na livadama i pašnjacima i uopšte na zatravljenim mestima, a takođe u šikarama i svetlim šumama, do 2800 metara nadmorske visine.

Upotreba

Sakupljaju se listovi u periodu april-septembar i suše se rašireni u tankim slojevima. Osušeni listovi treba da zadrže prirodnu boju. Ne koristi se pocrnelo ili požutelo lišće. Ženska bokvica se koristi cela, sa korenom bez cvetnog izdanka. Pošto se korenje dobro opere, biljka se suši, raširena u tankim slojevima u prostorijama koje su dobro proventrene. Posle sušenja se čuva u džakovima ili u gomilama pokrivenim hartijom u su-

vim prostorijama. U Srbiji raste oko 20 vrsta ove biljke, ali se po obliku listova i cvasti razlikuje nekoliko vrsta koje su najrasprostranjenije, a koriste se kao hrana i lek. Reč je o ženskoj širokolisnoj, muškoj uskolisnoj i srednjoj bokvici. Sve tri vrste su trajne zeljaste biljke sa listovima u rozeti i cvetaju od proleća do zime. S obzirom na to da nisu otrovni ni škodljivi, mlađi listovi bokvice, naročito ženske, koristili su se za ishranu, pogotovo za vreme ratova i gladnih godina. Danas se, pak, kao prolećna vitaminska salata u jelovniku često nađu mlađi listovi i sveže isceden sok, jer su odlično profilaktičko sredstvo. Kada je reč o lečenju, lekovite osobine imaju osušen i svež list ubran dok biljka cveta, kao i koren koji može da se vadi tokom cele godine. Ipak, iako su hemijski sastav i dejstvo sve tri vrste bokvica gotovo isti, u narodnoj medicini najviše se ceni i najčešće upotrebljava širokolisna, ženska bokvica. Lekoviti deo muške bokvice je koren, listovi pre cvetanja, a seme posle sazrevanja. Iako se smatra da su obe bokvice izuzetno delotvorne, pojedina stručna mišljenja prednost daju muškoj. Ona sadrži brojne leko-

“

Muška bokvica posebno je pogodna za decu, jer joj je sok ukusan, a naročito kada se zasladi sa medom.

Buketi Muške bokvice.
Fotografija Dušan Lekić

vite materije koje joj daju mogućnost primene u lečenju svih oboljenja disajnih organa. Izuzetan je prirodni lek plućne astme, upale plućnih alveola, kod kašla, pa čak i tuberkuloze. Ova bokvica posebno je pogodna za decu, jer joj je sok ukusan, a naročito kada se zasladi sa medom. Čaj od njenih listova treba piti što toplij. Sveže zgnjećeno lišće koristi se kao obloga na mesto uboda insekata ili ujeda zmije, odnosno rana koje teško zarastaju. Sok od svežeg lišća nakapan na ranu zaustavlja krvarenje i ubrzava zarastanje, sprečava upalu i smiruje bol. Takođe, obloga od listova bokvice hlađi i odmara noge nakon većih napora. Za lečenje sakupljaju se i koriste najviše listovi. List se bere sve dok biljka cveta, a koren se vadi cele godine. Listovi se suše u

tankim slojevima na hladnom i provetrenom mestu. Delotvorna je kod lečenja rana i čireva, jer sprečava upale. Koristi se i kao lek protiv kašla, a pomaže i u lečenju bolesti mokraćne bešike, čira na želucu i dvanaestopalačnom crevu. Sveže zgnjećeno lišće, sok od svežeg lišća i obloga od listova koristi se za iste bolesti kao i muška bokvica. Svaku ranu ili oderotinu bokvica uspešno može da zaceli i to tako što se na ozleđenu kožu stavi izgnjećena bokvica ili kapne njen sok i prekrije gazom. Bokvica je lek izbora protiv ujeda komaraca i drugih insekata. Narodni lekari savetuju da se na mesto ujeda bokvica izgnjeći a zatim utrlja, tako da koža od soka blago pozeleni. Svrab će nestati za minut do dva, a otok do sutradan. Isto se odnosi i na svrab i oderotinu od mačijih kandži.

Ženska bokvica (*Plantago major*)
Fotografija Dušan Lekić

Muška bokvica (*Plantago lanceolata*)
Fotografija Dušan Lekić

Osim muške i ženske bokvice koje su po lekovitim svojstvima najdominantnije, u prirodi postoji još dvadesetak vrsta koje mogu da se koriste. Sve vrste bokvica sadrže heterozide, aukubozide i enzime invertaze, emulzine, tirozinaze i koagulaze. U njihovim listovima ima oko 4 % tanina, pektina, limunove kiseline, vitamina C, saponizida i fitonicida. Seme sadrži sluz, masno ulje, belančevine i šećer. Jela od bokvice takođe imaju lekovita svojstva. Blagotorno deluju kod čira na dvanaestopalačnom crevu, gastritisu, regulišu hemoglobin, poboljšavaju apetit, ali i raspoloženje. A za noć bez nesanice najbolje je popiti jednu šoljicu čaja ujutro na prazan želudac, jednu do dve šoljice prekodana, i, na kraju, još jednu pre spavan-

ja. Nakon toga nastupa mirna noć, tvrde narodni lekari. Bokvica je mnogo cijena kao snažno antibakterijsko sredstvo. Naučno je dokazano da list deluje protiv raznih upala kože i sluzokože i pojačava lučenje tečnosti u plućima, što olakšava iskašljavanje guste sluzi iz organa za disanje. Zato je i nezabilazan činilac jednog od najpoznatijih farmaceutskih sirupa protiv kašla. Osim toga, bokvica smanjuje učestalo mokrenje i blagotorno deluje na organe za varenje (protiv prolija, grčeva, čira želuca i dvanaestopalačnog creva). Od soka iscedenog iz mladih listova bokvice, farmaceuti pripremaju pastile prijatnog ukusa koje se koriste za lečenje organa za disanje u slučaju da pacijent boluje od hroničnog bron-

hitisa, zapaljenja ždrela (faringitisa) i upale grkljana (laringitisa). U narodnoj medicini, bokvica je omiljeni lek. Gotovo da nema onih koji za nju ne znaju, a čini se i da nijednu drugu domaću lekovitu biljku ne upotrebljavaju tako često kao bokvicu. Svež list je odličan za lečenje rana, ogrebotina, posekotine, uboda osa. Uspešno leči i rane od žuljeva a svaka oteklina posle udarca splasne ako se na nju stavlju oblozi od listova ove biljke. S obzirom na to da je poslednjih godina sve više pacijenata koje muči neka alergija, travari podsećaju da se bokvica u prošlosti potvrđila i kao izuzetan antialergen. Osim toga, koristi se i u kozmetici, jer se njen sok smatra veoma uspešnim sredstvom za uklanjanje akni i gnojnih bubuljica.

ELEKTRONSKA VERZIJA STRUČNOG ČASOPISA “POVRATAK PRIRODI”

ČUVAJMO
PRIRODU
ZBOG
TOGA
ŠTO
JOJ PRIPADAMO

A photograph of a man with dark hair, wearing a bright blue zip-up jacket and grey trousers, sitting on a grassy bank. He is looking off to his right. To his left is a large, dark, curved object, possibly a tent or a car, with a yellow strap across it.

1
RTS

Prvi
program
Državne
televizije

od 18:25 sati

Svake nedelje

Emituje serijal
"Sasvim prirodno"
Jovana Memedovića

SASVIM PRIRODNO

by Jovan Memedović

Sasvim Prirodno je dokumentarno putopisni serijal o prirodi, životinjama i ljudima koji žive sa prirodom. Naš tim putuje Srbijom, Crnom Gorom, Balkanom i svetom. Bili smo na Islandu, Grenlandu, Svalbardu, u Sibiru, Laponiji, Norveškoj, Tadžikistanu, Kirgistanu, itd.

Cilj nam je da kameru odnesemo na mesta na kojima je retko ili nikada pre bila, da damo glas onima koji se retko čuju, da zabeležimo predele koji se retko viđaju i da ispričamo priče o načinima života koji polako izumiru. Kroz tradiciju i kulturu naroda najbolje se vidi neraskidiva veza između čoveka i prirode. Naše priče su dokumentovane da vas podsećaju na tu vezu i da vam ne dozvole da se od prirode otuđite.

Sasvim Prirodno se emituje na prvom programu RTS-a, nedeljom u 18:25 sati. Preko satelita se može gledati širom Evrope i sveta.

**"MI NE PROIZVODIMO TV
EMISIJE, MI IH ŽIVIMO"**

SASVIM PRIRODNO

MONTE-VIDEO D.O.O.
Domentijanova 6, 11000 Beograd
+381 11 367 22 53
www.sasvimprirodno.rs

TRNOVAČKO JEZERO

Tako kuca Srce Pive

Milan KONČAR

Sedam dana nezaboravnog kampovanja na obalama jezera koje, kada posmatrate sa pojedinih vrhova, ima oblik srca. Upravo ovo „srce“ zauvek se uvuče u vaše srce i postaje njegov neraskidivi deo, a u mislima ostaje svaki delić nestvarne lepote.

Kad se spomene planinarenje po Crnoj Gori pomisli se na Durmitor, Komove ili Prokletije. Navedene planine to i zaslužuju. Međutim u ovom tekstu pokušaću Vam dočarati samo jedan delić lepote Trnovačkog jezera i planina koje ga okružuju. Sedam dana nezaboravnog kampovanja na obalama jezera koje, kada posmatrate sa pojedinih vrhova, ima oblik srca. Upravo ovo „srce“ zauvek se uvuče u vaše srce i postaje njegov neraskidivi deo, a u mislima ostaje svaki delić nestvarne lepote. Priče i doživljaji planinara koji su pohodili Trnovačko jezero i planine oko njega privukle su i trojicu članova Planinarsko ekološkog kluba Soko iz Pančeva, među kojima sam bio i ja.

Trnovačko jezero čini centar celine koju čine planine Maglić, Bioč, Volujak i Vlasulja. Najviši vrhovi ovih planina su Veliki Vitao (2396m) na Bioču, na Magliću je to Veliki Maglić (2386m), na Vlasulji Volujak (2326m) i na Volujku Studenac (2296m). Područje ovih plani-

na ograničeno je kanjonskom dolinom reke Pive na istoku, dolinom Sutjeske na severu i zapadu i dolinom Vrbnice sa južne strane. Tu treba neizostavno napomenuti i dolinu Mratinjske reke i dolinu reke Suhe.

Odlučili smo mi tako, da jednog jula krenemo u pohode tamo gde nismo bili. Put nas je vodio autobusom do Foče, a zatim do Šćepan polja i prenocište kod naših drugara iz rafting kampa. Drugog dana prebacujemo se kombijem do Plužina. Putem se divimo plavetnoj lepoti Pive i uživamo u pogledu sa grandiozne brane visoke 220m.

Iz Plužina kreće naše pešačenje ka Trnovačkom jezeru. Ovo nije uobičajen put, jer se uglavnom ide od sela Prijevor (Foča) gde je put dugačak oko 12km sa mnogo manjim usponima. Naša trasa je oko 30km sa usponom i na 2200m. Krećemo se asfaltnim putem uz Pivsko jezero i nakon dva sata stižemo u kamp Vrbnica na istoimenoj rečici. Odmaramo se i punimo baterije za, ispostavice se, mnogo teži deo. Od kampa krećemo

asfaltnim putem do sela Stabna, gde zatičemo i lep i tužan prizor. Lep jer smo videli primer crnogorskog sela sa kamenom crkvicom u centru i očuvanim kućama davno izgrađeni od kamena, okružene voćnjacima i livadama. Tužan prizor jer nismo zatekli nikoga ko tu živi. Od sela kreće uspon ka krajnjem odredištu drugog dana, Velikom Stabanskom jezeru. Uz pomoć karte, a najviše prateći tragove goveda nastavili smo kretanje. Vodili smo se logikom da životinje u letnje doba nepogrešivo idu ka mestima sa najviše vode. Penjali smo se izuzetno strmom stazom, kamenitom. Uspevamo da dođemo do Malog Stabanskog jezera koje se iznenada pojavljuje u svom pravilnom kružnom obliku. Nalazi se na 1250m nadmorske visine i okruženo je strmim stenama i vrhovima.

Nastavljamo ka Velikom Stabanskom jezeru putem koji prerasta u izuzetno strmu stazu. Udaljenost jezera jednog od drugog je 400m, ali se treba napomenuti da se pri tome savlađuje visinska razlika od 100m. Stigavši do jezera postavljamo šator. O navedenim

Pogled na dolinu Trnovačkog jezera
Lokacija *Trnovački Durmitor*
Fotografija *Milan Končar*

jezerima nema mnogo informacija u turističkim mapama. Čistu vodu koristimo da se okupamo. Vreme za obrok i spavanje je oko 20.30 časova. Ovim je bio završen naš drugi radni dan.

Sutradan ustajemo oko 07.30 kad kreću pripreme za dalji nastavak hoda. Cilj dana je doći do Trnovačkog jezera, ali pre toga treba se popeti na Bojanska vrata. Proučavajući kartu uočavamo da na ovoj strani gde se nalazimo ima jako malo izvora, na našem pravcu kretanja to je Studenac. Od navedenog mesta vode nema u narednih 3-4 sata hoda. Važno je napomenuti da treba paziti koji put izabrati, odnosno da li ste na južnim stranama planina koje su siromašne izvorima vode ili za razliku od severnih strana koje često nude okrepu. Preko Radove glave krećemo sa usponom. Krećemo se između planina Vlasulja i Viljište. Taj deo se odlikuje teško prohodnim vrtičama, klekama, kamenjem i konstantnim usponom. Teren je potpuno bezvodan tako da vodu štedimo skoro

do same granice iscrpljenosti. Konačno oko 16.00 časova uspevamo da se ponemo na Bojanska vrata (2120m), prirodni objekat na granici severa i juga. Izašavši na prevoj ispred nas su „izronili“ vrhovi Trnovački Durmitor, Trzivka (prirodna stena – raj i izazov za alpiniste), Bioč, Volujak, Krvava brda koji su okružili dolinu punu uvala. Konačno počinjemo da se spuštamo i dolazimo na teren bogat vodom i krećemo se ka Boji. Put je označen planinarskim markacijama i vodi ka Trnovačkom jezeru. Na području Boje nailazimo na dva velika lednika, na kojima sipamo vodu. Oko 18.00 časova konačno ćemo ugledati jezero, a nedugo posle toga u rejonu Rudinske kolibe naići ćemo i na prve katune. Već u prvom susretu osetili smo poznatu gostoljubivost gorštaka. Posluženi smo vodom, kafom, rakijom, sirom...

Na jezero stižemo oko 19.30 časova. Nismo mnogo uživali jer je trebalo pranaći mesto za šator pre mraka, što

smo uskoro i učinili. Zatim je sledila ustaljena procedura: kupanje, jelo i zaslужeni odmor.

Kada smo ustali narednog dana učvrstili smo naše uverenje da smo učinili pravu stvar. Prelepo čisto jezero, sa vodom koja se može pitи, okruženo sa pomenutim planinama, u našim glavama stvorilo je sliku kao iz najlepših filmova o prirodi. Kao da je neko uradio fotomontažu sa najlepšim kadrovima snimanim u dužem periodu. Sa svih strana u jezero su se ulivala bistra voda koja je izvirala sa izvora u neposrednoj blizini.

Tog dana ne preduzimamo nikakve posebne akcije već sa žiteljima katuna razmenjujemo informacije o terenu i dogovaramo nabavku hrane. „Katunjani“ su posebna, lepa, priča. Od juna do septembra čuvaju i napasaju stoku, prave najlepši sir, kajmak, domaći hleb i usput beru borovnice i prave sok od njih. Tu su angažovane čitave porodice sa preciznom podelom posla. I svi su srećni i zadovoljni, zrače zdravljem,

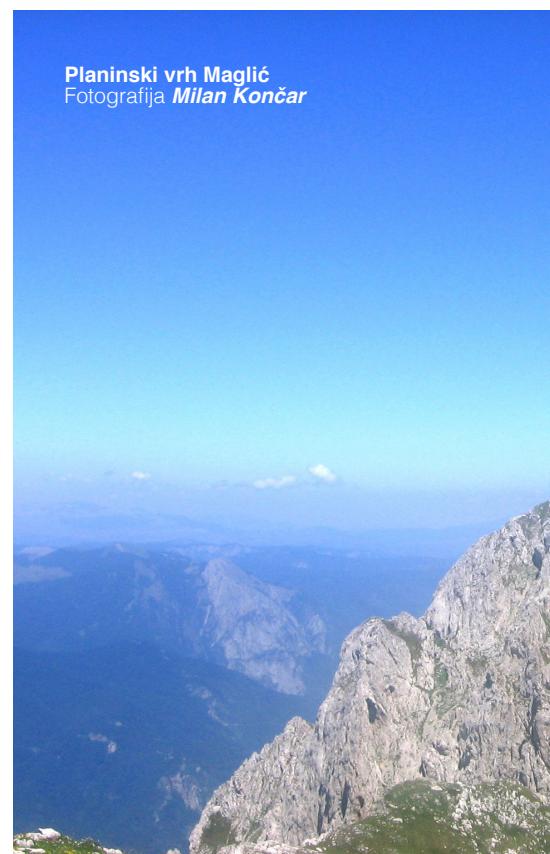

čiošću i poštenjem. Objekti gde spavaju su posebna priča. Teško je naći tako nešto sređeno i uredno, sa takvom prozračnošću i da tako lepo miriše na prirodu kojoj bi se, siguran sam, predali. Petog dana krećemo da se penjemo na Maglić. Ustajanje je u 07.00 sati, a prati ga čaj, med, poneki manji zalogaj, popuna s vodom, nakon čega sledi pokret u 08.00 sati. Put vodi desnom stranom pored jezera preko bedema koji razdvaja tri manja jezera. Ulazimo u bukovu šumu, preko sipara, markiranom stazom do Šarene lastve i Careva dola gde pronalazimo izvor. Put do izvora je označen tablom. Nastavljamo severno i s desne strane obilazimo vrh Kape, malo se spuštamo, a zatim nastavljamo sa konstantnim usponom prema Magliću. Izlazimo na crnogorski Maglić i nastavljamo ka našem cilju Magliću u Republici Srpskoj. Sam vrh izgleda kao šiljak sa kog se spuštaju litice dugačke

nekoliko stotina metara. Stigavši na vrh Maglić otvorio nam se prelepi pogled na stenoviti Bioč i dijamantsko svetlučavo Trnovačko jezero nad kojim su se nadvile litice Trživke i Trnovačkog Durmitora.

Osmatramo obrise kanjona Pive, Tare i Sutjeske. Povratak je bio lagan ciljem da uživamo u svakom detalju. Uobičajena rutina po povratku. Kupanje u jezeru, dosta tečnosti, supa i hrana koju imamo. Kad smo kod hrane nije naodmet spomenuti i sledeće. Dobre je poneti, limun zbog vitamina „C“ i svežine koju daje, crni luk koji daje imunitet i štiti nas od parazita u crevima, suvo voće jer je najbolji „rezervoar“ vitamina i zdravog šećera i bilo kakvu čokoladicu za potrebe „brze“ energije. Petog dana posle jutarnjih aktivnosti krećemo i uspevamo da ispenjemo Trnovački Durmitor, Volujak, Rudinski Kom, preko grebena na Volujku dola-

Planinski vrh Maglić
Fotografija **Milan Končar**

zimo na lednik Studenac. Sa lednika spuštamo se nazad do Rudinskih koliba i odatle prema jezeru.

Poslednjeg dana oprštamo se živopisnim krajolikom oko jezera i dolinom reke Suhe počinjemo spuštanje na put Gacko – Foča. Put vodi uskom stazom, a zatim dobrim kolskim putem koji je na pojedinim mestima poplavljen međutim bez problema ga prelazimo. Inače ovaj put prolazi obodom prašume Perućica, jednom od retkih sačuvanih u Evropi. Stižemo na put i krećemo da se prepakujemo, jer treba se pripremiti za put.

Ovo što će napisati nekom može izgledati smešno, ali je meni dokaz da je priroda izvor zdravlja i čistač uma i tela. Presvlačeći majicu, ispod pazuha, iako sam se oznojio, nisam osetio nikakav neprijatan miris, kao i na nogama, vlažna maramica kojom sam prošao kroz kosu ostala je čista. Boravak u prirodi, nap-

rezanja u skladu sa mogućnostima, kupanje na hladnom planinskom jezeru i zdrava ishrana, dovoljno rečeno. Ostatak puta je auto stopom do Foče, odatle autobusom do Beograda, pa do naše početne tačke, Pančeva.

“

Stigavši na vrh Maglić otvorio nam se prelepi pogled na stenoviti Bioč i dijamantsko svetlucavo Trnovačko jezero nad kojim su se nadvile litice Trzivke i Trnovačkog Durmitora.

Slušaoci predavanja u Kapetanskom klubu
Lokacija Beogradski sajam, Beograd
Fotografija Krsta Pašković

USPEŠNO ODRŽANA PRVA INTERNACIONALNA NAUČNA KONFERENCIJA IZ OBLASTI NAUTIKE

Dominacija struke i nauke na Sajmu nautike u Beogradu

dr Darko MITROVIĆ
dr Željko RAJKOVIĆ
dr Vladimir MILETIĆ

U okviru 39. Međunarodnog sajma nautike, lova i ribolova pored velikog broja izlagača i dešavanja u sali Kapetanskog kluba održana je 1. Internacionalna naučna konferencija iz oblasti nautike, VODEN 2017”

Neposredno nakon svečanog otvaranja 39. Međunarodnog sajma nautike, lova i ribolova u Beogradu, za nautičare poznata Pompejeva filozofija: "Navigare necesse est, vivere non est necesse" (Živeti nije neophodno, ploviti se mora) imala je ulogu ključa za otvaranje vrata 1. Internacionalne naučne konferencije iz oblasti nautike, "VODEN 2017". Predstavljanje programa i učesnika konferencije bio je prvi nautički "korak" izvan vode. Generalni pokrovitelj konferencije bila je Beogradska firma Bargos Loa, a učešće i podrška u suorganizaciji podelele su ravnopravno institucije i udruženja: Inland Waterways Internacional (IWI) iz Velike Britanije, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja Univerziteta u Beogradu, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja iz Leposavića, Škola za brodarstvo, brodogradnju i hidrogradnju iz Beograda, Sajam nautike, lova i ribolova, stručni časopis Povratak prirodi, dok su inicijatori konferencije bili Sportsko udruženje Pro OUTDOOR Team iz Beograda i Udrženje nautičara Dunavski propeler iz Beograda. Poučeni iskustvom iz prethodnih godina i željom da sva izlaganja organizovana u sastavu Kapetanskog kluba budu trajno zabeležena, organizatori su rešili da se ova manifestacija podigne na viši nivo i organizuje naučni skup. Tematika konferencije je zbog širine koju obuhvata nautički prostor bila organizovana prema oblastima. Tematske oblasti konferencije zbog lakoće organizacije radova bile su podeljene na: aktivnosti na vodi, organizaciju, edukaciju, događaje, ekološku zaštitu vodenih površina, nautički turizam, hidrogradnju i nautiku.

Pozivni predavač David Edwards-May
Lokacija Beogradski sajam, Beograd
Fotografija **Vladimir Miletić**

Do poslednjeg roka prihvatanja sažetaka na adresu konferencije stiglo je ukupno 39 sažetaka i prezentacija. Naučni odbor konferencije na čelu sa profesorom dr Darkom Mitrovićem, prihvatio je 33 sažetka, od kojih je 32 bilo izloženo kroz prezentacije na konferenciji. Ukupan broj autora sažetaka je 57. U konferenciji su učestvovali predstavnici iz 12 zemalja. Sesije su bile organizovane prema blokovima uz pratnju moderatora, sva 4 dana odvijanja ovog naučnog događaja.

Program konferencije pored naučnih predavanja bio je ispunjen bogatstvom drugih sadržaja koji su uključivali koktel, tribine, Festival kratkog podvodnog filma "Nečujno" premijerno prikazan svim danima u prepodnevnim satima, uručenja nagrada i priznanja, sastancima organizacija i dr.

Neizostavno treba napomenuti pozivnog predavača, gospodina Dawida Edwardsa May-a, predsednika Organizacije *Inland Waterways International*, koji je ispred pomenute institucije dao punu podršku za održavanje konferencije i svojim predavanjima aktivno učestvovao u ovoj konferenciji čime je ukazao na njen značaj.

Od značajnih dešavanja u okviru Konferencije bila su svečana potpisivanja

protokola o saradnji između Udruženja nautičara Dunavski propeler i FSVF iz Leposavića i Niša, sa ciljem da ove institucije ravnopravno učestvuju u Strategiji razvoja nautičkog turizma u Srbiji. Ovim se protokolom u budućnosti pravi prostor za zapošljavanje stručnjaka iz oblasti fizičke kulture u okviru nautičkog turizma, složio se profesor Veroljub Stanković, dekan fakulteta sporta u Leposaviću i ing Krsta Pašković nosilac projekta. Dr Nikola Stojanović sa FSVF iz Niša takođe je izneo pozitivni stav prema ovom zajedničkom putu na kome školovanje kadrova za budući rad u struci na akvatorijama Srbije ima neizmernu važnost.

"Značajno je to da je naša struka prepoznata kao nosilac ove strategije gde ravnopravno uzima učešće u kreiranju budućnosti školovanog kadra, koji će imati priliku da pronađe svoje zaposlenje u ovoj širokoj oblasti" kaže profesor Stojanović.

U dešavanja u okviru Konferencije se može svrstati još jedna skromna inicijativa prepoznata od Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja, koja je podrazumevala uručenje nagrade za doprinos u oblasti nautike, a ove godine je prvi put ustanovljena i uručena gospodinu Krsti Paškoviću kao prepoznatom stručnjaku koji je ostavio duboki trag u ovom

Zaštitni znak Konferencije,
drvena statua Staroslovenskog boga Vodana
Autor *dr Krasomenko Miletić*
Fotografija *Petar Pavlović*

"vodenom" prostoru. Ing Krsti Paškoviću su predstavnici Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja iz Beograda uručili povelju zahvalnosti i drvenu statuu Staroslovenskog Boga Vodena, kreiranu specijalno za ovu priliku od profesora FSVF iz Beograda u penziji, dr Krasomenka Miletića. Pašković je ovu nagradu primio uz prigodan govor u kome profesor Miletić jasno ukazuje na dugogodišnju saradnju na polju edukacije i usavršavanja koja je bila započeta i realizovana na predmetu Aktivnosti u prirodi još pre nekoliko decenija.

Sa ponosom se može konstatovati da je veliki broj posetilaca kako zbog manifestacije tako i zbog interesantnih tema predavanja u periodu od 09. do 12. marta prošao kroz svečanu salu Kapetanskog kluba. Nekoliko stotina ljudi prisustvovalo je tematskim predavanjima, koja su prethodnih dana bila najavljena u programu aktivnosti.

Za ponos je svim organizatorima Konferencije ideja multidisciplinarnog pristupa jednoj značajnoj oblasti pod nazivom nautika u okviru koje su svoje mesto pronašli predstavnici iz oblasti mašinstva, građevine, turizma, zaštite životne sredine, vojske, sporta, ekonomije, politike i nezaobilaznog fizičkog vaspitanja.

Svim učesnicima konferencije prema ustaljenom organizacionom protokolu od strane organizacionog odbora na čelu sa *ing Krstom Paškovićem* uručeni su prateći materijali i sertifikati kao dokaz za učešće u funkciji predavača odnosno autora.

Zatvaranje konferencije ispráčeno je porukom svim učesnicima da se u narednoj godini ponovo sretnemo na istom mestu sa istim ciljem.

Svega nekoliko meseci nakon održanog naučnog skupa kao očekivani proizvod je publikovana Knjiga sažetaka 1. Internacion alna naučne konferencije iz oblasti nautike "VODEN 2017", dostupna za preuzimanje na sledećoj web adresi:

<https://inkon.conference.rs/wp-content/uploads/2018/08/Knjiga-sazetaka-INKON.pdf>

Zajednička fotografija organizatora Konferencije
Lokacija Beogradski sajam, Beograd
Fotografija *Slobodan Čirković*

Svečano uručenje povelje zahvalnosti
Lokacija Beogradski sajam, Beograd
Fotografija *Dejan Jovanović*

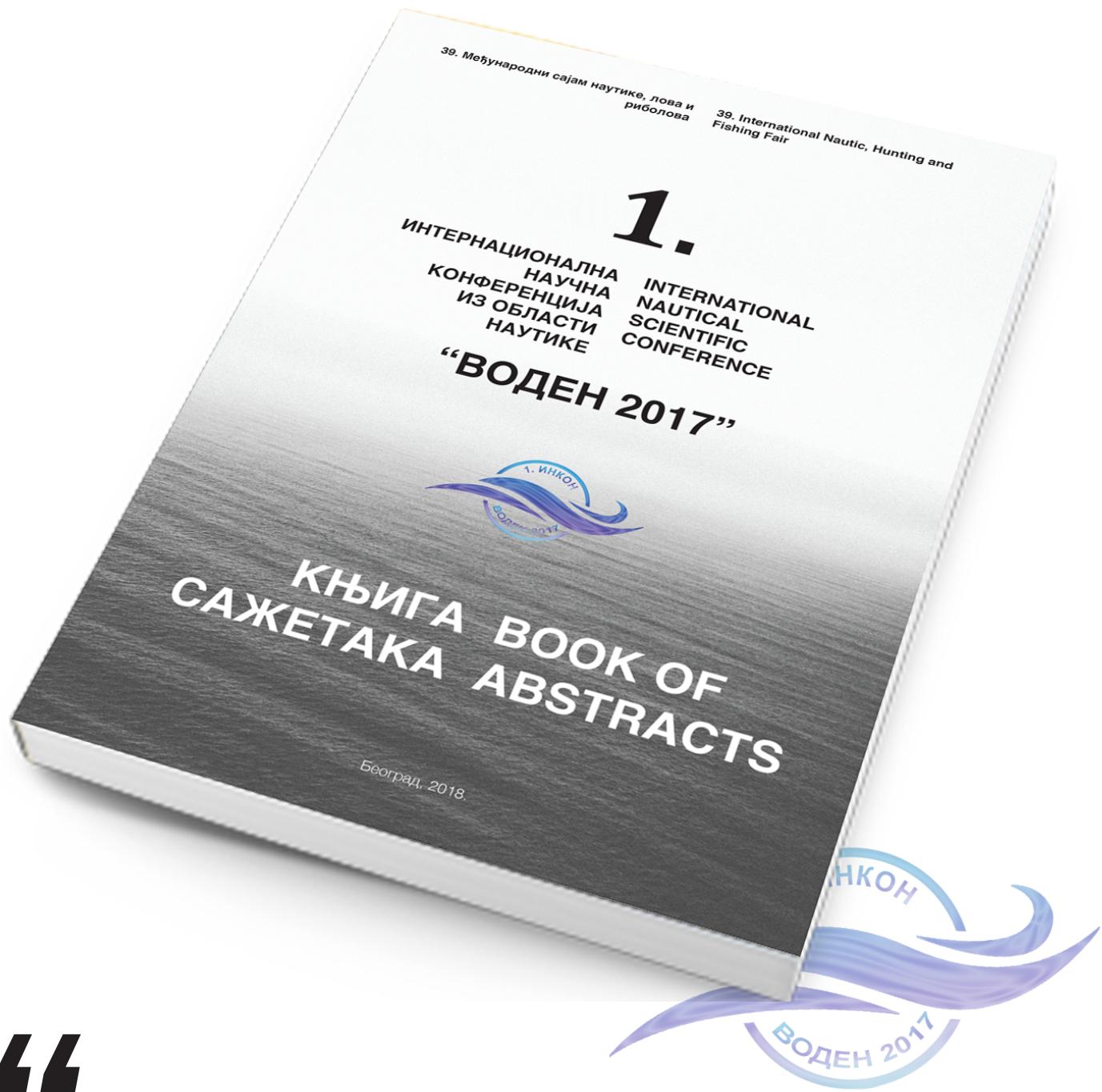
Detalj sa predavanja
Lokacija Beogradski sajam, Beograd
Fotografija *Krsta Pašković*

Zvanični baner Konferencije
Fotografija INKON

Knjiga sažetaka 1. Internacionalna naučne konferencije iz oblasti nautike "VODEN 2017"

“

Od Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja kao krovne institucije koja nosi veliku odgovornost za edukaciju, prepoznate od strane stručnjaka drugih obrazovnih profila, zavisi budućnost školovanih stručnjaka u nautičkom turizmu. Profesori sporta i fizičkog vaspitanja smatraju se stubom strategije razvoja nautičkog turizma i od njih se očekuje da pomognu oživljavanje nautičke privrede Srbije. Ujedinjeni sa istim ciljem možemo sve.

PREŽIVETI DIVLJI PLES

Drama na vodi

Ana ŠPAROVIĆ

Da li ste ikada rekli sebi: "Ne bih žalio da sada umrem, na ovom mestu, dok radim ono što volim!"? Ja jesam, više puta, ali nikada nisam došla u situaciju da mogu stvarno da umrem dok radim ono što volim!

Da li ste ikada rekli sebi: "Ne bih žalio da sada umrem, na ovom mestu, dok radim ono što volim!"? Ja jesam, više puta, ali nikada nisam došla u situaciju da mogu stvarno da umrem dok radim ono što volim. Nakon toga sam pažljivije birala reči, ili bolje reči rečenice u kojima se govori o ljubavi i smrti u isto vreme.

Naime, jednog proleća nekolicina koleginica sa fakulteta je rešilo da započne novo sportsko poglavlje u svom životu. Ako bi trebalo da mu damo naslov, onda bi on glasio "Rafting od mirnog ka divljem". Treninge smo imale na najmirnijoj mogućoj vodi, što je odlično za prve korake, učenje tehnike, i shvatanja kako uopšte ta vazdušna masa funkcioniše dok mi upravljamo njome. I naučili su nas! Zaista su nas naučili kako se čamac kreće dok mi utičemo na njegovo kretanje i skretali su nam pažnju više puta kako je važno da uvek to i radimo. Da ne dozvolimo da čamac utiče na nas, već da mi utičemo na njega svojim vratolomijama. Napred, privlačenje, kontra, odbijanje, kočenje.

Pomislili biste da vam govorim o nekim teorijama kako da osvojite nečije srce, a zapravo se radi o komandama za osvajanje prostora u vodi, komandama za probijanje barijere i ono najvažnije, komandama za stvaranje timskog duha.

Stigli smo na divlje, na nepoznato, ali vrlo privlačno mesto! Reka Nišava, uzburkana, brza i nestrpljiva, udara o kamenje pokušavajući da ga slomi, praveći time bukove koje smo gledale sa strahopštovanjem i željom da ih osetimo preko pramca čamca. Gledale smo reku kako teče u ritmu krvi koja jurca kroz naša tela željna avanture i dokazivanja, pre svega sebi samima. Prvo kampovanje u životu, nekima od nas, samo produbljuje osećaj divljenja i uživanja i na dodatan način nas povezuje sa prirodom. Uveče nas uspava zvuk reke i skoro da možemo da čujemo način njenog kretanja i veštog izbegavanja prepreka na putu, pa napravimo mali autogeni trening, gde na isti način plešemo po vodi i osvajamo kapije. Kao tvrdavu da osvajamo, mi smo verovale da nepostoje neosvojive kapije!

Iako se nikada pre trke nismo sastale u tom sastavu, željno smo isčekivale

početak i naš dolazak na red. Bile smo potpuni autsajderi, ali smo nenametljivo hteli da promenimo taj status. Par problemčića na startu koji bivaju brzo prevaziđeni! Ushićeno uskačemo u čamac sa kamerom. Srećne smo, moći ćemo kasnije da analiziramo samu trku, greške i dobre stvari.

Pre početka smo se dogovorile ko će biti kapiten i koga ćemo slušati u čamcu, ko će voditi ekipu kroz pustolovinu osvajanja neukrotive reke. Deset sekundi pred start bodrimo jedna drugu i verujemo u nas, odlikovala nas je hrabrost. Prvi osećaj brze reke i to na samoj trci. Vatreno krštenje. I ne samo to...

Pet sekundi pred start, dovoljno za duboki udah i pripremu za grabljenje reke koja je mirnija pri obali. Pet, četiri, tri, dva, jedan! Spuštamo vesla u vodu i sve veslamo ka prvoj kapiji, ali нико не progovara! Osvajamo prvu kapiju, ali nas voda nosi kako ona želi, igra valcer sa nama i vrti nas ka obali, bezobrazno odbija, smeje nam se i pokazuje koliko smo je potcenili. Drugu kapiju potpuno mašimo, gde rešavam da preuzmem kontrolu nad svojim timom, jer sam poprilično grlata, borbena, a donekle

i uplašena. Probijamo se kroz grane drveća koje se ljubi sa rekom na njihovom stalnom mestu, ono nas pomalo i kazni ponekom ogrebotinom zato što ga odvajamo od njegove hrane, ali to je naš put ka trećoj kapiji, kroz koju prolazimo bez većih problema. Kontra kapije nismo ni gledale, pa smo tako nastavile pravo ka petoj kapiji, zamalo osvojena, ali pipnuta veslom. Idemo dalje! Dobro nam ide, sada već pomišljam da smo pravi tim, da se slušamo i da će svaki sledeći put biti bolji. Šesta osvojena, sedma takođe (bar se tako tada činilo), osma nam je izmakla za glavu, za jedno bacanje. Vreme ne prašta greške, uvek gledate da popravite ono što možete, ono što tek sledi! Nekim privlačenjima, i u dogovoru sa rekom, uspevamo da prođemo kroz 10. kapiju, koja je ujedno i poslednja za nas, a koja se nalazila na suprotnoj strani obale! Kakav podvig, bravo za nas! Još 15ak zaveslaja i prolazimo cilj. U tom trenutku uključuje se i kapiten ekipe, to je valjda značilo da smo ipak dobro prošle i da smo dobro odradile sve. To je trebalo to da znači, ali prava borba i trka, i to za život, tek počinje!

Sećate se s početka kada sam rekla da je važno da vi upravljate čamcem i da radite bilo šta, kako on ne bi upravlja vama? E, mi se toga tada nismo sećale. Iako su nas od početka takmičenja upozoravali na neko drvo koje je u vodi sa sve granama, da je to mesto odmah nakon cilja i da vodimo računa kako pristajemo, mi smo to drvo videle mnogo ranije, nego gde se ono zapravo nalazilo, pa smo se i opustile. Reka je delovala mirno, a zapravo je nosila sve sa sobom, samo bez talasa koji će odati njenu brzinu i veličinu. Pravim se pametna, ko bi drugi nego ja, i objašnjavam jednoj od devojaka u čamcu kako je trebalo da se baci u čamac da bismo osvojile još koju kapiju, međutim, dok se obraćam jednoj, svih ostalih pet gleda u mene, dok samo jedna drži veslo u vodi. I to je bilo to, mali trenutak nepažnje, moja potreba da pokažem koliko ne znam, i

potreba da nekome ukažem na greške u pogrešno vreme i na pogrešnom mestu je doživela svoj vrhunac! Sa obale se čuo glas spasioца koji je vikao iz sveg glasa: "DEEEESNOOO!!!"

Pogledale smo ispred sebe, videle panj koji viri iz vode i par grančica koje se šepure na njemu. Ubacujem veslo u vodu i radim najgoru moguću stvar! Kontra zaveslaj i nameštам čamac da udari o panj valobranom i da nas uz pomoć vode okrene kao centrifuga. Trenutak koji je trajao svega 40 sekundi, u mojim očima je trajao kao sat.

Gledam valobran s leve strane kako se uzdiže i devojke koje se drže za isti, pokušavajući da nadjačaju snagu prirode. Ne želim da trepnem, nisam svesna šta se dešava. Klizim sa čamca i nešto primećujem! Leva noga je sklznula, ali desna je ostala zaglavljena u čamcu. Više ne vidim nikoga oko sebe i molim se da neko sve to gleda, i da neće dozvoliti da se bilo šta loše dogodi. Poslednjim atomom snage povlačim telo ka suprotnom valobranu i pokušavam da ustanem, ali ponovo mi priroda pokazuje koliko sam mala i slaba u odnosu na nju. Uzimam vazduh i

predajem se vodi. Upadam u nju, prsluk na grudima me vuče ka površini, noga mi je zakačena za dno čamca, lice mi je u vodi. Ne mogu da zaronim i izujem patiku, ne mogu da izbacim glavu da uzmem vazduh. Ostaje mi samo da se kobeljam, da povlačim nogu. Ni u jednom trenutku nisam videla svoj život kako mi prolazi pred očima. U tih deset sekundi, koliko sam bila pod vodom, pomislila sam: "Da li je moguće da se ovo dešava?!" Oči su mi sve vreme bile otvorene, i gledale su neko prijatno zelenilo, sa nekim tajnama obojenim u crno, negde u dubinama reke. Pomišljam: "Pa, ne mogu danas da umrem, bilo bi glupo!" i počinjem jače da se kobeljam, i nogu mi klizi iz poveza kao sapun kroz ruke. Olakšanja nije bilo.

U svom tom plesu reke i nas, ili bolje reći reke nama, prisetile smo se načina da okrenemo čamac. Devojke s jedne strane su gurale čamac, dok su devojke s druge vukle i pravile poluge, nogama i rukama. Zamislite, voda vas nosi, a vi okrećete čamac! Meni je to zadivljujuće. Iako nismo uspele, reka nije imala namenu da stane. U nekom trenutku, rešila sam da se prepustim. Mislim da je sa

prirodom tako. Što manji otpor pružate, lakše vam je da je razumete i da uživate u njoj. Ležim na leđima, veslo je u desnoj ruci, čamac držim levom, noge su mi ispred glave i tela (eto, i toga smo se setile) i vozimo se. Slagaču vas ako bih vam rekla da to nije bilo opuštajuće.

U jednom trenutku čuje se glas jedne od devojkama: "Imamo dno! Drži čamac!" Mislim da voda nije imala nameru da joj mi budemo prepreka na tom mestu, pa je udarala po nama iz sve snage. Uspevam da napipam neki vrh kamena pod đonom, da se oduprem o njega, i da guram čamac ka obali. Pored mene drugarica se drži jednom rukom za čamac, drugom drži veslo, a noge je lebde po površini vode. Gleda me i obraća mi se, ja je gledam i samo klimam glavom, ne shvatajući da traži pomoć, jer je voda vuče i nema više snage da se drži. Nešto niže od tog mesta, na sred jezera se nalazilo neko kamenje, nezgrapno pobacano. Nakon izvesnog vremena shvatam šta je zatražila od mene i pomažem joj tek kada se ona sama privukla čamcu jednom rukom. Ljudi, mi ni ne znamo koliko smo jaki, dok da budemo jaki ne bude naš jedini izbor... Pomogla sam joj pri kraju, i podelila sa njom parče tog vrha kamena na koji je mogla da se osloni prstima. Nakon pristajanja, usledilo je prebrojavanje, gde smo shvatile da nam nema kapitena!

Tražile smo ispod čamca, dozivale je iz sveg glasa. Oko nas je bila samo priroda koja je bila nemilosrdna, a u isto vreme i vesela. Granje na drveću se veselo njihalo praveći struju koja hladiti, i praveći talase na površini vode. Dozivanje se nastavlja! Par nas je doziva, jedna devojka se moli za nju i plače, a ja pomisljam kako se u istoriji fakulteta nije dogodilo da neko ode da nastupa za fakultet i pogine. Smešno? Verovatno!

Jednostavno, nije bio dan za stradanje, ne znam kako sam to znala. Nisam je dozivala, jesam se plašila. Na kraju krajeva, ja sam sa njom bila najbliža od

svih. Mislim da sam samo verovala u nju, i verovala da se snašla. U tom trenutku, prolazi veslo i papuča. Njeno veslo i njena papuča. Slagaču vas ako vam kažem da nisam osetila stid što sam toliko bila ubeđena da je dobro, i slagaču vas ako kažem da nisam poželeta iste sekunde da vrištim na sav glas, da nateram sve oko mene da učute i vetrove da ne duvaju i reku da zastane, samo da bismo nju našli. Tada još uvek nisam znala sam najvećim delom ja krivac za kobno prevrtanje.

Posle 15 minuta pomoć nas pronalazi. Bugari su prvi stigli, a mi sve što imamo da pitamo je: "Gde je Bojana?!?", niko nas ne razume, svi žele što pre da nas izbave odatle. Spuštaju se užetom do nas, pomažu nam da okrenemo čamac, i tada stižu vesti o njoj da je dobro i da je na obali, da nas čeka. Ja sam tada bila najsrećnija i najzahvalnija osoba na svetu. Okrenuli smo čamac, par nas je odveslalo čamac do cilja (koji nikad ne bismo našle). Mislim da je u redu da pomenem da je doveslavanju pomogla Bugarka, koja je bila iz ekipe koja je takmičenje završila kao šampion. Pokazala je neverovatnu požrtvovanost i razumevanje, spustila se sa muškarcima užetom i veslala pored mene, tačnije ja pored nje, do mirnog dela. Pristajemo, odzvanjaju reči organizatora: "Diskvalifikovane ste!". Tuga i bes! Završile smo trku, bile u prve četiri ekipe, preživele kobno prevrtanje, i sve to da bi nas diskvalifikovali?!

Međutim, mnogo je tu više stvari od onih koje smo mi tada videle i shvatale. Nismo samo mi preživele to prevrtanje, već svi naši prijatelji koji su došli tu, naši profesori koji su nas doveli tu i koji su osećali najveću odgovornost za naše živote, a opet nam ni u jednom trenutku nisu prebacili za ono što se desilo.

Ovo je možda i najbolji način da zahvalim svom timu što me nikada nije okrivio za ono što se desilo, iako sam svesna svoje greške (Mirjana Vrcelj, Aleksandra Domanović, Maja Trajković,

Milena Lončarić i Bojana Sabo), takođe da se zahvalim profesorima Željku Rajkoviću i Darku Mitroviću na razumevanju, a svima njima da se izvinim za pretrpljeni strah! Ipak, što se mene tiče, ono je bio neopisiv osećaj (ma koliko se trudila da vam dočaram), srećna sam što sam to proživila baš na takav način, i sa takvom ekipom! Jedno poglavљje životne knjige je ispisano, bogatija sam za veliko iskustvo, još više volim život, još više volim rafting, još više poštujem ljude koji umeju da rade kao tim, još više volim, poštujem i divim se vodi!

“

Tražile smo ispod čamca, dozivale je iz sveg glasa. Oko nas je bila samo priroda koja je bila nemilosrdna, a u isto vreme i vesela...

PEKABABAHE

JWP GROUP
Beograd

FOTOSINTEZA
agencija za fotografiju i grafičku produkciju

OUTDOOR.RS

“VAN DOMETA”
Radio Laguna

ekod
programi zaštite životne sredine

www.aktivnostiuprirodi.com/casopis